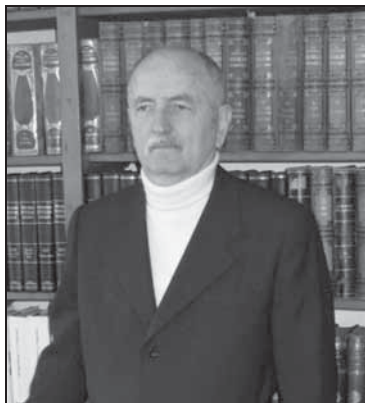

IOAN CHINDRIȘ
(21 martie 1938 – 25 iunie 2015)

Fie-ne îngăduit, în chip de preambul al acestor gânduri așternute-n scris, ca un fulgurent „memento” despre ființarea umană și devenirea științifică a fostului nostru coleg, CSI. dr. Ioan Chindriș, să evocăm un segment din existența-i mai recentă, petrecut în luna februarie 1990 când, în volbura precipitărilor care au afectat mediul academic și universitar clujean, noua conducere democratică a Institutului de Istorie din Cluj-Napoca a desemnat un grup de trei membri (I. Chindriș, S. Mândruț, și Kurt Schmidts), cu menirea de a se deplasa la București, la sediul fostei Academii de Științe Sociale și Politice (aflat în vecinătatea Comitetului Central!), și a recupera pachetele conținând lucrările de plan expediate anual spre confirmarea și verificarea trudei noastre colective (cercetare finalizată fructuos, prin depunerea celor 15 colete într-un depozit al Institutului „N. Iorga”). Această intempestivă călătorie „inițiativă” ne-a îngăduit nouă (celor doi tineri, pe atunci!) să îl cunoaștem, și altfel, pe „șeful delegației”, o persoană marcată de bunătate/cumsecădenie, dar și de candoare/naivitate, cu un puternic și firesc „ego”, deseori altruist, dublat de o amăsurată doză de histrionism șiretlic, devoalând, cultural-spiritual, conștiință și știință, afișate, diplomatic, printr-un ales manevrabil talent discursiv, echilibrat în grai și faptă. Am admirat, oarecum captiv fascinați, pe acest descendent de nobili „maramureșeni” –, conform reiterate-i obârșii, atestată de însăși cartea-i de vizită („de Chindriș”, cu blazon!), de vădit, discretă tentă de modestie, dar care, la nevoie, se modifica și impunea figura personalității militante, nu doar în crez, ci și în completă spirituală manifestare. Stârnea, pe moment, nu doar admirație, respect, ci și intrigă, nedumerire, prin ciudatele volute ale implicării sale în varii arii domeniiale, la loc de seamă stând devoțiunea nutrită pentru Radio (Cluj), unde reporterul-investigator (celebra emisiune „Plutarh pe 261 metri”!) probase, într-un lung interval temporal, demnitatea împătimitului de rostuită eseistică pe unde culturale. Încercând a parafraza titlul uneia dintre ultimele sale lucrări publicate în ultimii ani, respectiv *Frumoșii oameni de demult* (Cluj-Napoca, 2010), îl încadrăm pe Ioan Chindriș (Nelu, pentru colegi și prieteni!), între cei mulți și aleși (peste 100 la număr!) incluși în suita de evocări istorice radiodifuzate, de el, I. Ch., între 1970-1985. Să ne închipuim, așadar, că suntem așezați fie la pupitrul de transmisiuni din cadrul Radioului local, la biroul de lucru de la fostul lăcaș al Institutului de Istorie (până în anul 2010!) ori în sălița-„templu” (clasica chilie a acad. D. Prodan!), de la Biblioteca Academiei din urbea de pe Someș.

Să purcedem a completa rubricatura unui predictibil chestionar, imaginat între un intervievator (S. M.) și un respondent (I. Ch.), prezent în dialog prin mărturiile sale scrise, adică

întreaga-i operă. Provine, indiscutabil, ca majoritatea vlăstarelor micii nobilimi române, cu o falnică ascendență medievală, din zona ruralului autohton, născut la 21 martie 1938, în satul Sânmiclăuș, zona Sătmăruului de odinioară, din părinții Ioan și Maria, țărani agricultori. Școala primară o urmează în localitatea natală, gimnaziul și liceul la Carei, „în târgul din pusta de nord-vest”, conform propriei depoziții (cf. „Frumoșii oameni...”, p. 396.). Frecventează Facultatea de Filologie a Universității „V. Babeș”, ulterior „Babeș-Bolyai” din Cluj (1957-1962), trăind șansa unei minime prime liberalizări a științei și culturii românești în pragul sfârșitului de ani '50 și ai începutului deceniului următor '60 din secolul al XX-lea. Climatul profesional în domeniul științei filologice-literare locale beneficiase acum de alte/noi auspicii, în formă și fond (revistele literare: „Steaua” și „Tribuna”, reabilitarea clasicilor: T. Arghezi, G. Bacovia, Lucian Blaga, cu tomul *Din lirica universală*, apărut în 1957), inițiate temerar și dezvoltate pertinent de o pleiadă de dascăli, maturi și tineri, biologic-profesional, între care se distingeau un Leon Baconsky, Ion Breazu, Ștefan Pașca, Iosif Pervain, Liviu Rusu, Gavril Scridon, Ion Vlad, Mircea Zăciu etc. Are norocul să îi asculte pe Valeriu Lucian Bologa, Constantin Daicoviciu, Victor Eftimiu, Augustin Z. N. Pop, D. D. Roșca, Eugen Sperantia, Tudor Vianu etc. După absolvirea instituției de învățământ superior, cu calificativul de „diplomat în filologie”, devine redactor la Radiodifuziunea, apoi Radio/Televiziunea Cluj-[Napoca], între 1962-1985, pe profil cultural, preocupat fiind de emisiunile de istorie literară (vezi, selectiv în *Frumoșii oameni...*!). Cu acest prilej își fundamentează și exersează seria de competențe științifice, dezvoltate exploratoriu și aprofundate, îndeosebi după înscrierea la doctorat (28 martie 1969, în proximitatea unor nume precum Ioana Petrescu, Ion Pop etc.), la „socraticul” Iosif Pervain, cu un subiect aparte, intitulat *Structuri pașoptiste în istoriografia românească. Ideologia istorică a lui Al. Papiu Ilarian*, susținut cu succes în 1976. Dubla apetență denotată, atât către trecutul neamului (în speță, mentalitățile social-politice, locul/rolul personalităților în epoca pre- și modernă), cât și spre istoria culturii, a literaturii și spiritualității autohtone (în special, transilvane!), a condus spre o profesionalizare în sens interdisciplinar. Mentorul pregătirii sale, Iosif Pervain, îl călăuzise atent, dar tenace pe fâgașul unei atari desăvârșiri, de profundă expresie filologico-istorică. Astfel se explică, în bună măsură, efortul științific dedicat relevării unor genuine veridicități, stipulabile prin cercetarea și valorificarea patrimoniului Școlii Ardelene, pe durata unei partituri conștient asumate în spațiu și timp, depistând, corectând și amendând false exegeze ivite la prompta comandă partinico-socială. Consecințele cronologice ale ideologiei iluministe au primit un contur definitiv la 1848-1849, moment de-grevat de către istoricul-literat în numeroase abordări de valoroasă ținută documentar-interpretativă. Perieghizele făcute în arhive și biblioteci, modalitate de lucru științific preluată drept obligatorie și deontologică normă canonică însușită și de la dascălii săi „ex-cathedra”, l-au condus, legic, spre re-descoperirea și hermeneutizarea tainelor cărții vechi românești, subdomeniu care, în conivența celui individualizat sub denumirea de „epistolografie”, definesc corect, din punct de vedere subiectiv, autoatribuita calitate/menire de „studios al literaturii și culturii premoderne/preclasice” din Transilvania, reflectată în tomurile personalităților răstimpului istoric dat. Transferat, din motive obiective, datorată aplicării în practică a măsurii aberante dictată de ocupanta Cabinetului doi cu privire la dispariția studiourilor teritoriale de radiodifuziune (1985), la sectorul de Istorie modernă (colectivul de documente referitoare la Revoluția de la 1848), I. Ch. și-a continuat meritoria activitate de cercetare sus menționată, inițiind și coordonând și alte programe colective de interes național/internațional, validate între timp prin depline recunoașteri, survenite de la înalte nivele (instituții academice și universitare din țară și străinătate: București, Budapesta, Roma, Viena etc.), precum au fost: a) corpusul de documente literare *George Bariț și contemporanii săi*, 9 volume (1972-1993); b) ediția modernă a *Bibliei de la Blaj, 1745* (2000); c) restituirea operei inedite a reprezentanților Școlii Ardelene (de ex., Samuil Micu, 4 volume, 1995); d) articole/studii/ediții critice despre literatura preromantică transilvană (de pildă, Nicolae Pauletti, *Scrieri*, 1980).

În cadrul Institutului de Istorie, a fost conducător de doctorat, menire continuată și în perioada dirigerii Bibliotecii Academiei Române din Cluj-Napoca, după anul 1990 și până la decesul survenit, atât de neașteptat, în cursul lunii iunie a anului 2015. A fost un bun profesionist, participând la nenumărate reuniuni interne și externe (Budapesta, Viena etc.). A rămas un

împătimit al cărții și bibliotecii, adunând în juru-i mulți tineri specialiști, care s-au afirmat sub generoasa-i și nobila-i ocrotire. A fost OM, cu păcate și virtuți. A fost, și rămas un adevărat patriot, de pomenit, aici, deloc în paranteză, episodul „Horii Unirii” din ianuarie 1959 și al „revoluționarismului” dezvăluit cu ocazia „evenimentelor” din decembrie 1989. A fost și a persistat în a fi un bun familist, soț/tată iubitor, decesul doamnei Pușa agravându-i suferința cardiacă. A FOST, dar va RĂMĂNE...! La re-vedere... până pe curând, dragă Nelule !

Stelian Mândruț